

prodej cigaret jest vyhrazen státu, že se obžalovaný dopustil přečinu řetězového obchodu, jelikož se vsunul jako neužitečný a zbytečný článek mezi výrobce a spotřebitele a stížil takto normální přechod zboží z výroby do spotřeby. Tento názor rozsudkového závěru nedostačuje pro skutkovou povahu přečinu řetězového obchodu ani po stránce objektivní, natož pro stránku subjektivní. § 11 čís. 4 zákona o váleč. lichvě staví řetězový obchod na roveň jiným pletichám, jež jsou způsobilé stupňovati cenu předmětu potřeby, i vyžaduje tudíž skutková povaha řetězového obchodu po stránce objektivní způsobilosti jednání, stupňovati cenu předmětu potřeby. Po subjektivní stránce se vyžaduje, by pachatel si byl vědom hospodářské zbytečnosti svého jednání pro spotřebitele a toho, že jednání jeho jest způsobilé, stupňovati cenu. V tomto případě však nalézací soud omezil se pouze na dějovou stránku, dovodiv jen, že obžalovaný stížil pravidelný přechod zboží z výroby do spotřeby, nezabýval se však otázkou, zda toto stížení samo o sobě již bylo způsobilé, cenu cigaret zvyšovati, a nezjistil ani, zda obžalovaný byl si také toho vědom, že svým jednáním přispívá ku zdražování dotyčného předmětu potřeby, ba ani, že si byl vědom, že se vsunuje do normálního přechodu zboží z výroby do spotřeby jako zbytečný mezičlánek. Otázky tyto, jsouce rázu skutkového, jsou dle §u 258 a 288 čís. 3 tr. ř. vyhrazeny řešení a zkoumání nalézacího soudu. Jelikož soud ten, vycházející z nesprávného výkladu pojmu řetězového obchodu, nezjistil skutečností, jež měly býti rozsudku za základ položeny, nezbylo než oprávněné zmateční stížnosti z důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. vyhověti, rozsudek v napadené části zrušiti a nalézacímu soudu uložit, by v tomto rozsahu o věci znovu jednal a rozhodl. Tím stalo se zbytečným zabývatí se dále uplatňovaným zmatkem dle čís. 9 písm. b) §u 281 tr. ř.

Čís. 1605.

Pojem »lživosti« (§ 197 tr. zák.) nepředpokládá úskočnosti nebo zálučnosti jednání nebo předstírání, nýbrž stačí zneužití důvěry v denním (obchodním) životě obvyklé.

Spadá sem uvádění nepravdivých okolností v žádosti o služební místo.

K pojmu »invalidy«.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Zm II 5/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného Metoděje H-a do rozsudku krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 13. listopadu 1923, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 200 tr. zák., vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství do téhož rozsudku, pokud jím byl obžalovaný sprostěn podle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro zločin podvodu podle §§ 197, 200 tr. zák., spáchaný lživým předstíráním, že jeho poranění bylo mu způsobeno jako vojínu za války, pokud se týče, že jest válečným invalidou (poškozencem), zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu nalézacímu, by o ní znova v rozsahu

zrušení jednal a rozhodl, přihlížeje k nezrušenému výroku, jímž obžalovaný byl uznán vinným zločinem podvodu, spáchaným na státu oklamáním ministerstva sociální péče. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

důvodech:

Po stránce hmotněprávní dovozuje zmateční stížnost obžalovaného s hlediska §u 281 čis. 9 a) tr. ř., že jednání stěžovatelovo nebylo lstivým a bylo prostředkem, k oklamání nezpůsobilým, ježto stěžovatel nepravdivých udání žádosti nikterak listinami nedoložil a takto nepravdivost udání kýmkoli ihned musela býti poznána. Než nalézací soud zjišťuje, že ministerstvo, přesněji příslušný úředník v omyl uveden byl. Nastal-li takto z jednání stěžovatelova účinek omylu, nelze důvodně popříti způsobilost, účinek ten přivoditi. A pojem lstivosti nepředpokládá úskočnosti, záludnosti šálivého jednání nebo předstírání. Stačí zneužívání důvěry v denním (obchodním) životě obvyklé. Pro lstivost údajů, jež mají býti podkladem, na němž jiná osoba rozhoduje, nelze požadovati, aby pachatel opíral svá nepravdivá udání — zakrýváje nepravdivost jejich — dalšími úskočnými nebo záludnými prostředky, písemnými padělky, a podobně. Stačí, oklamává-li vědomě důvěru osoby, jíž udání svědčí, v pravdivost těchto udání, opírá-li se taková důvěra o zkušenost denního života, že v projevech druhu, o jaký jde, líčí se v úvahu přicházející poměry tak, jakými ve skutečnosti jsou. Tak tomu bývá při žádostech o udělení služebního místa ohledně poměrů uchazečů, pro udělení místa závažných, třebaže jest buď výslovně předepsáno neb obvyklo, přiložiti písemné doklady. Úředník, k rozhodování o stěžovatelově žádosti příslušný mohl proto — aniž lze mu vytýkati nedostatek obvyklé obezřetnosti — důvěřovati v pravdivost toho, co stěžovatel o svém vzdělání v žádosti uvedl, to tím více, že byl v této důvěře utvrzen přípisem, jímž byla žádost stěžovatelova doporučena předsednictvím Družiny čsl. válečných invalidů, jejíž předsedou byl stěžovatel a v němž předsednictvo této družiny, za něž podepsal Antonín N., potvrdilo »pravdivost udání v žádosti uvedených«. Stížnost obžalovaného jest — jak dovozeno — ve všech směrech bezdůvodnou; bylo ji proto zavrhnouti.

Zmateční stížnost veřejného obžalobce napadá rozsudek prvé stolice, pokud jím byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro zločin podvodu, spáchaný lstivým předstíráním, že jeho poranění bylo mu způsobeno jako vojínu za války, pokud se týče, že jest válečným invalidou (poškozcem), a uplatňuje zmateční důvody čis. 5 a čis. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. Jest v obou směrech oprávněná. Invalidy jsou dle §u 1 písm. a) zákona z 8. dubna 1919, čis. 199 sb. z. a n. státní občané Čsl. republiky, jichž pracovní schopnost byla dočasně nebo trvale snížena, nebo kteří ji úplně pozbyli a to pro poranění, nebo nemoc získanou nebo zhoršenou ve službě vojenské, nebo při vojenských úkonech, k nimž byli povoláni dle zákona čis. 236 ř. zák. z roku 1912, anebo jako železniční zřízenci. Skutečnost, zda jest (byl) obžalovaný invalidou, oprávněným k nárokům, příslušejícím válečným poškozcům, možno zjistiti nebo vyloučiti toliko srovnáváním přesně zjištěného tělesného

a zdravotního stavu obžalovaného, jaký tu byl před jeho zařazením do vojska (pracovního oddílu), a, jaký tu byl po jeho propuštění z této služby. Napadený rozsudek tak nečiní. Běže sice za prokázáno, že byla u obžalovaného při jeho třídění dne 27. května 1915 zjištěna špatně vyhojená zlomenina levého bérce se zkrácením levé nohy, nepřihlíží však k ostatním, obžalobou uplatňovaným průvodům, poukazujícím k tělesnému a zdravotnímu stavu obžalovaného před vojenskou službou. A co do stavu při, pokud se týče po propuštění z vojenské služby, omezuje se napadený rozsudek na poukaz k poznámce záznamního listu, že byl obžalovaný 29. dubna 1918 superarbitrován, aniž přihlíží k průvodům, jimiž obžaloba dokazovala, že obžalovaný vylákal úsudek tehdejší superarbitrační komise lstivým předstíráním vad a nemocí, jimiž prý byl stížen již před vstupem do vojenské služby. Rovněž nesprávně opomíjejí rozhodovací důvody první stolice i veškeré výsledky průvodního řízení, které po případě mohou snad poukazovati k tomu, že pracovní schopnost obžalovaného — beztak již snižená — klesla dále tím, že obžalovaného stihlo znova ve vojenské službě nějaké poranění, nebo tím, že se vojenskou službou jeho tělesný a zdravotní stav zhoršil. Je zřejmo, že při takovém způsobu zjišťování nemůže — vůči výtkám stížnosti, opírajícím se o zmateční důvod čís. 5 §u 281 tr. ř. — obstáti ani závěr nalézacího soudu, že si obžalovaný svou původní, v domobraněckém listu uvedenou nemoc ve válce zhoršil, ani další z toho odvozený závěr, že se mohl obžalovaný právem pokládati za válečného invalidu. Předně nejsou předpoklady, nalézacím soudem pro onen závěr uvedené, v nižádné logické spojitosti se závěrem. Z okolnosti, že obžalovaný byl při třídění uznán schopným k vojenské službě se zbraní, nedá se logicky odvoditi, že nebyl v této době invalidou (kteréhož slova používá na tomto místě soud zřejmě v širším smyslu slova, totiž k označení osoby, jejíž pracovní schopnost jest tělesnými vadami (nemocemi) snižena), kdyžte při třídění, jak rozhodovací důvody na jiném místě podotýkají, byla zjištěna tělesná vada obžalovaného, poukazující ku snížení pracovní schopnosti a i ku snížení schopnosti vojenské, takže byl uznán schopným jen ku službě strážní. A pouhý poukaz na skutečnost superarbitrace neopravňuje logicky k závěru, že byl obžalovaný v době superarbitrace invalidou ve smyslu shora vymezeném, pokud nejsou odstraněny — obžalobou uplatňované a průvody napovězené — důvody podezření, že obžalovaný při superarbitraci předstíral lstivě horší stav těla i zdraví, než jaký byl v době před vojenskou službou. Onen závěr nedá se logicky odvoditi ani z dalších, rozsudkem uvedených předpokladů, že byl obžalovaný po čas konání služby nemocen a ošetřován, ba i od vojenských úřadů podělen ortopedickým přístrojem, a že prodělal tažení proti Italii. Onemocnění ve vojenské službě mohlo býti následkem výhradně onoho nepříznivého stavu, jaký tu byl již při třídění, aniž naň škodlivě účinkovalo konání vojenské služby, nanejvýš součastnění se tažení proti Italii, obzvláště, když nalézací soud ani nepoukazuje k nehodám nebo zvláštním útrapám, které by mohly přijíti v úvahu jako bezprostřední příčina onemocnění. A lékařské ošetřování a podělení ortopedickým přístrojem mohly býti jen prostředkem, jímž se vojenskými činiteli čelilo následkům tělesných a zdravotních vad, již před

vojenskou službou tu byvších, za účelem, by těmito vadami snížená výkonnost obžalovaného pro vojenské účely byla zlepšena. Okolnosti v předpokladech výroku, o který jde, nalézacím soudem zdůrazňované, připouštějí takto — při správném logickém jejich hodnotění — jak závěr, že se tělesný a zdravotní stav obžalovaného vojenskou službou zhoršil, tak i závěr, že tento stav byl při odchodu obžalovaného z vojenské služby týž, jakým byl při vstupu do ní. Bez dalších opor, jakých soud neuvádí, nejsou tudíž předpoklady v logické spojitosti se závěrem, takže proň — jak stížnost právem vytýká — v pravdě nejsou uvedeny důvody žádné.

Čís. 1606.

Zákon na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Souběh přečinu podle Šu 14 čís. 5 zákona s přestupkem čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. na rok 1863.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1924, Kr I 705/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 15. září 1923, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnosti, dovolávající se důvodů zmatečnosti čís. 4 a 10 Šu 281 tr. ř., nelze upříti oprávnění s hlediska důvodu čís. 10. Nalézací soud odsoudil obžalovaného proto, že v zástupu, čítajícím asi 100 osob, když před policejním ředitelstvím demonstroval a byl vyzván policejním inspektorem jménem zákona ke klidu a rozchodu, slovy: »Jaké zde platí zákony? Jaké? Vražda« hanobil republiku veřejně štvavým způsobem, takže to může snížit její vážnost. K této kvalifikaci činu dospěl soud v úvaze, že závadná slova vzhledem k situaci, za jaké na veřejné ulici k pobouřenému davu byla pronesena, i vzhledem na jejich smysl nutno označiti za veřejné, štvavým způsobem pronesené hanobení republiky, také, že to může snížit vážnost republiky, ježto pronesena byla ráz na ráz na výzvu k rozchodu »jménem zákona« a obžalovaný jimi na zmínku o zákoně reagoval rovněž výkřikem o zákoně ve spojení takovém, že smysl výkřiku toho byl způsobilým, vážností k zákonům republiky otrásti a tím i vážnost republiky samé snížit. Stížnost zdůrazňuje ve shodě se zákonem, že právní statky, chráněné ustanovením Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky (republika, národ, nebo národní menšina), jsou vypočteny výlučně a že proto útok pachatelův musí býti namířen proti těmto statkům a úmysl jeho musí se nésti k jich hanobení. Zda jednal obžalovaný v tomto úmyslu, není